

GENÍS ROCA

Especialista en desenvolupament de negoci i cultura digital

«La capacitat d'expressar la realitat amb zeros i uns és comparable a la invenció de la impremta»

Genís Roca (Girona, 1966) és empresari, professor universitari i especialista en desenvolupament de negoci i cultura digital. Des del 2021 és president de la Fundació puntCat, una entitat privada destinada a promoure tota mena d'activitats relacionades amb el domini .cat i, en general, la llengua i la cultura catalanes a Internet.

Quant a la formació, és arqueòleg, llicenciat en Història per la Universitat Autònoma de Barcelona, i va obtenir un MBA per ESADE. Al llarg de la seva carrera ha col·laborat amb diverses universitats (va estar vinculat a la UOC amb diversos càrrecs durant 11 anys) i ha assessorat un important nombre d'empreses i organitzacions de diferents àmbits d'activitat. Genís Roca també és autor de diversos llibres sobre el món digital i l'empresa, i col·labora regularment amb alguns mitjans de comunicació.

Vostè és arqueòleg i llicenciat en Història, però la seva projecció pública gira entorn de la transformació digital. Sembla ben bé la plasmació del cèlebre poema de J. V. Foix «M'exalta el nou i m'enamora el vell».

Ho estimo tot, sí, però encara més el futur. El que passa és que, com que el futur no existeix, per imaginar-lo necessito el passat. Si no saps d'on vens, costa molt projectar-te cap endavant.

L'expressió *transformació digital* ha fet molta fortuna, però el concepte de *transformació* amaga una trampa, perquè vol dir continuar amb el que existeix d'una altra manera. *Revolució digital* ja és diferent: implica afrontar el conflicte i canviar a fons. Què és millor? No es pot generalitzar. En el món sanitari, com en qualsevol altre sector, hi ha problemes que s'han de resoldre amb la caixa d'eines de la transformació i altres amb la de la revolució.

I com es passa, en el seu cas, de l'estudi del passat a la digitalització i a l'estratègia empresarial?

Com a arqueòleg vaig tenir ocasió de treballar en jaciments romans, ibèrics i també del paleolític. Una de les característiques d'aquest període és que els registres fòssils són molt fragmentats. En una campanya normal podries trobar-te amb 10.000 o 12.000 peces que feien mil límetres i a cada peça se li assignaven 20 o 30 variables,

fet que em va obligar a treballar amb moltes dades, i això em va portar als ordinadors. Després hi ha una altra cosa: la curiositat de l'arqueòleg és entendre el funcionament d'una societat. És el mateix que faig ara, però amb la societat actual! Arriba un moment en què deixo l'arqueologia per la informàtica i entro en un projecte fundacional com és la creació de la primera universitat virtual del món: la Universitat Oberta de Catalunya (UOC). Aleshores moltes empreses catalanes es comencen a adreçar a la UOC interessades a aprendre del seu model de formació a través d'internet. Quan plego de la UOC, el meu camí natural és continuar acompanyant les empreses.

Es diu que la digitalització d'una empresa, per tenir èxit, ha d'anar més enllà dels aspectes purament tecnològics i ha tenir en compte la cultura.

En una organització sempre trobes dos tipus de persones: les d'operació i les d'exploració. Les d'operació es dediquen a garantir resultats en el dia a dia. Les d'exploració obren camí. Les primeres són d'Excel, treballen amb mètriques i aporten estabilitat, i les segones són de PowerPoint i aporten visió. Si només tenim exploradors, no arribarem a l'estabilitat ni a la rendibilitat, però és evident que tampoc no hi haurà continuïtat si no provem nou mètodes. En resum, els dos perfils són necessaris per gestionar el canvi. I sí,

ENTREVISTA

la digitalització és una qüestió bàsicament cultural.

L'objectiu no és digitalitzar. La digitalització només és una eina per aconseguir el propòsit que ens marquem. El motor que mou les organitzacions és millorar i resulta que la tecnologia pot ser útil. Per tant, quan algú es despista i posa el focus en la digitalització, i no en la millora, es genera desordre. Els nostres avantpassats ja van gestionar el canvi creant el món industrial perquè tenien una idea molt clara del que estaven fent.

Alguns sostenen que la digitalització –i en especial la IA– no és una simple fase evolutiva més de la tecnologia, sinó un punt d'inflexió equivalent a la impremta, la màquina de vapor, l'electricitat o l'aviació. És justa o exagerada, l'apreciació?

La capacitat dels humans d'expressar pràcticament tota la realitat (incloses les emocions) amb uns i zeros és un fet nou i és comparable a la invenció de la impremta. La digitalització modifica la manera de treballar, d'aprendre, de relacionar-nos, de gaudir, d'organitzar una família. Altera el poder, la política, l'economia, el sistema productiu. Tot.

Internet és un flux continu

d'aquesta realitat digitalitzada. Va començar amb una fase d'informació corporativa, va continuar amb informació ciutadana i ara som en una tercera fase on s'afegeix la informació dels objectes (*Internet of Things*). A les empreses la primera fase va portar la informàtica de gestió interna. La segona, el desenvolupament de punts de contacte amb el client, i ha acabat sacsejant sectors com el turisme, però no tant la sanitat. La tercera portarà la possibilitat de treballar amb dades en temps real i aquí a la sanitat se li obre una gran oportunitat per oferir nous serveis.

Per exemple, una persona que pateixi del cor podrà ser monitorada contínuament i, si se li detecten unes arrítmies, es podran valorar aquestes dades en temps real i actuar ràpidament per evitar un empitjorament. Per fer-ho caldrà crear departaments completament nous, i això portarà temps. La informàtica de gestió va trigar 15 anys a desplegar-se. La IA possibilitarà atendre milers de persones en temps real. Però no ens equivoquem: és una fase més de la digitalització, no és el fet principal. És exagerat equiparar el seu impacte als punts d'inflexió històrics que esmentava.

Tenim prou perspectiva del món digital?

No, és massa recent. Ara estem en un punt en què no ens serveixen tots els elements de la societat industrial, ni tampoc tots els de la societat digital. Ens toca la incòmoda tasca d'esbrinar què deixo i què agafo, i a quin ritme ho faig, i en aquest difícil procés cometrem molts errors. Tu ets el màxim responsable d'un hospital, o d'un banc, o d'un supermercat, i com ho gestiones, tot això? Aquest és el repte. Quin problema té el món digital molt sovint? Hi ha una suposada millora, però no hi ha estabilitat. Amb el món digital hem perdut l'estabilitat. És un beta permanent en una dinàmica d'innovació molt accelerada. Llavors, hi ha gent que pateix perquè culturalment necessiten estabilitat per fer la seva feina. El digital té un punt de desordre encara.

I cal discernir què és rellevant i què no. Prenem dos exemples: el metavers i blockchain...

El metavers és pirotècnia tecnològica, només pot ser rellevant per a certes modalitats d'oci, però no és estructural. El *blockchain* és molt diferent: ofereix garanties que les dades d'un procés no han estat modifica-

TU ENERGÍA EN LAS MEJORES MANOS

Contrata tu energía directamente con un Productor

Somos un operador independiente y nuestro compromiso es contigo.

Por ser miembro de ACES realizamos un estudio gratuito de tu facturación eléctrica.

dedalo@urbener.com
Girona, 972 222 951

urbener@urbener.com
900842301

Contratos a plazo con
productores de energía
renovable

Comunicación directa

Ahorro de costes

Energía verde

urbener
Energía

www.urbener.com

des, gràcies al sistema d'criptació més potent que existeix. I això permet la certificació de tota mena de transaccions. Tornant a l'exemple del control de l'arítmia, les dades han d'arribar de manera segura, confidencial i encriptada al centre sanitari i això s'aplica al meu colesterol, als marcadors tumorals o al que sigui. Però perquè un servei d'atenció remota funcioni perfectament cal la concurrència del *blockchain*, del 5G i de la IA.

Com gairebé qualsevol realització humana, la digitalització comporta un elevat grau d'ambivalència. Simplificant molt, d'una banda, hi hauria la millora de l'eficiència i la productivitat i, de l'altra, la vigilància i l'addicció.

La Revolució Industrial va obrir nous debats i lluites per ordenar la nova relació de les persones amb la feina (les jornades laborals, les baixes, les vacances, la jubilació, els sindicats). Moltes d'aquestes qüestions ara s'han de tornar a pensar i se n'han de plantejar de noves, com la titularitat de les dades, els consentiments, etc.

Hi ha visions ideològiques oposades: no és el mateix ser liberal i defensar la persona per davant de l'Estat que creure que cal donar prioritat al poder públic. Ens farà falta un nou contracte social que integri diferents visions. Quant a la vigilància, Occident critica molt la Xina per l'ús del reconeixement facial i per la ubicuitat de les càmeres, però el seu contracte social ho accepta i, a més, hem de tenir en compte que nosaltres fem el mateix.

Qualsevol descobriment o invenció sempre ha estat ambivalent. Podem parlar dels beneficis i dels perills del foc o del WhatsApp. Una vegada, en una entrevista a la televisió, em van preguntar per un estudi que «demostrava» que el WhatsApp havia destruït no sé quantes parelles i jo vaig contestar: «Però quanta gent s'ha enamorat i s'estima a través d'aquest mitjà?». És evident també que les

«Ara mateix moltes empreses, amb l'excusa d'un servei, i els estats, amb l'excusa del nostre benestar, creuen la línia del que és tolerable respecte a les nostres dades. És una situació d'abús»

eines digitals causen problemes, com ara les addiccions, però és perquè no sabem fer-les servir prou bé a causa, precisament, de la novetat. I costa molt d'aprendre, això! Fa mil·lennis que coneixem molt bé el foc i la gent es crema contínuament! Però no hi hem renunciat mai, oi que no?

En qualsevol cas, queda clar que un nou contracte social és imprescindible.

Sí, perquè ara mateix moltes empreses, amb l'excusa d'un servei, i els estats, amb l'excusa del nostre benestar, creuen la línia del que és tolerable respecte a les nostres dades. És una situació d'abús que passa perquè no hem construït aquest contracte.

Com valora la norma aprovada pel Parlament Europeu per regular la IA? Les posicions més crítiques apunten

que farà perdre pistonada a una Europa que ja es troba al darrere de la Xina i els Estats Units en aquest àmbit. Hi està d'acord?

Hi ha usos de la intel·ligència artificial normals, arriscats i insuportablement arriscats. El nostre context cultural europeu no dona tanta prioritat a la innovació com a les garanties dels drets. No vol dir que freni la innovació, simplement que la posa en un marc garantista, mentre que als Estats Units tot allò que no està prohibit és permès. Són dos models. Vull recordar que Europa fa uns anys va regular la protecció de dades i les empreses americanes van amenaçar d'entrada amb deixar d'operar en el nostre territori, però al final la van acceptar.

De tota manera, no ho veig com una competició. Els Estats Units actuen i Europa reflexiona. Són dues

ENTREVISTA

contribucions diferents, però complementàries, de la cultura occidental, de la qual tots dos formem part. La Xina és diferent: a Orient s'actua i es reflexiona al mateix temps.

Ens ha de preocupar que la IA hagi estat un tema central de debat en les trobades del Fòrum de Davos i del Club Bilderberg d'enguany?

Efectivament, ho ha estat, i no oblidem el manifest d'un important col·lectiu d'investigadors, intel·lectuals i empresaris, entre els quals hi havia Elon Musk, advertint-nos dels «greus riscos per a la humanitat». Tot plegat confirma que hi ha desconfiança cap a aquesta tecnologia, però, la veritat, també transmet la sensació que pot ser un moviment de la indústria per barrar el pas a nous competidors en el sector.

L'estadi en què es troba actualment la IA, després de 60 anys de desenvolupament, permet obtenir resultats sorprenents que freguen la màgia pel nivell d'encert. Quan al segle XVI neix el mètode científic, al coneixement de la realitat se li exigeixen una sèrie de criteris objectius i de procediments verificables que marquen una separació radical de la fe, que era la via de coneixement fins a aquell moment. De vegades, he preguntat a al-

«El progrés i la millora sempre han tingut el seu costat fosc. Occident va poder anar endavant, entre altres coses, gràcies a colonitzar i explotar part de la humanitat. Però tampoc es pot negar que avui, globalment, la humanitat viu millor que fa 200 anys»

gun expert com ha arribat la IA a una determinada conclusió i m'ha respost que no ho sap. I aleshores, per tocar-li els nassos, li he dit: «M'estàs demanant un acte de fe? Una màquina ens dona respostes, no entenem com ho fa i, malgrat tot, les acceptem!».

La IA exigeix una reformulació profunda de les capacitats i les habilitats com a treballadors a tots els nivells. Als directius i als responsables de recursos humans se'ls ha girat molta feina?

Així és. D'entrada, caldrà tornar a formar els treballadors en un nou programari. Els processadors de textos, els fulls de càlcul, les eines de comptabilitat, tot estarà vinculat a la IA. Caldrà aprendre a dir-li al processador de textos que acabi un document o que faci el resum d'un informe fent èmfasi en determinats

aspectes, i al programa de comptabilitat se li podrà demanar, per exemple, que faci una llista de proveïdors amb els quals hem gastat un 10% més que l'any passat. Per no parlar de nous programes que permetran iniciar accions en funció de la informació que arribi en temps real.

El món digital està dominat per grans corporacions. Fins a quin punt aquest fet és problemàtic, per exemple, per a les llengües i les cultures no majoritàries?

Quan jo busco continguts en català, les respostes en català són del meu àmbit cultural. Això no passa en el cas de l'anglès, perquè com que és la llengua que fa servir tothom, les respostes que s'obtenen no es refereixen a Anglaterra específicament. Des d'aquest punt de vista, la cultura més amenaçada per internet és

Solucions avançades per al Sector Salut

Canon en el sector mèdic des de 1948

DOCUMENTS I IMPRESSIÓ

CARTELLERIA DIGITAL

PANTALLES INTERACTIVES

TIC

- ✓ Comunicació més efectiva
- ✓ Reducció d'errors en la documentació
- ✓ Personalitza l'experiència del client
- ✓ Optimitza processos interns
- ✓ Seguretat, Sostenibilitat i Eficiència

l'anglesa, perquè es fa invisible i, en diferent mesura, les llengües parlades en molts països tenen aquest mateix problema. La catalana té un perfil més clar.

Hi ha una altra qüestió molt rellevant. Quina és l'obsessió de les empreses digitals? La personalització. I no hi ha res que personalitzi més que un idioma. Google parla en català perquè ho fa en 72 idiomes, no per raons polítiques. L'última versió de ChatGPT, que va sortir fa 15 dies, té la interfície en català. I la Generalitat no l'ha subvencionada! Abans utilitzava 60 llengües, ara ja en són 230. Per oferir un bon servei, cal parlar la llengua de l'usuari.

Malgrat les possibilitats constructives que se'ns obren amb la tecnologia, la guerra malauradament continua dominant l'escenari mundial. Doní'ns, si us plau, algunes raons per esperar el millor de la humanitat.

Soc optimista a 40 anys vista i pessimista per als propers 15. A curt termini viurem una etapa de transició on s'haurà de posar ordre per anar cap a una nova estabilitat. Hi ha qui pensa que el nou ordre serà utòpic, altres creuen que serà distòpic. Però, com deia al principi, el futur no existeix, només és la projecció que fem

del present. Les societats que pateixen solen projectar futurs distòpics i les que van bé projecten utopies. Si penses en un futur distòpic, vol dir que estàs malament. Per contra, les persones a les quals ens va raonablement bé no tenim dret a imaginar un futur pitjor.

El progrés i la millora sempre han tingut el seu costat fosc. Occident va poder tirar endavant, sí, entre altres coses gràcies a colonitzar i explotar part de la humanitat. Però tampoc no es pot negar que avui, globalment, la humanitat viu millor

que fa 200 anys. Aquesta ambivalència constant de la història em porta a la conclusió que el futur serà utòpic i distòpic a la vegada. I la part bona és que no està escrit enlloc.

Per acabar, ens podria recomanar una lectura que ens permeti obtenir una imatge clara del que estem vivint col·lectivament en aquests moments?

Cal llegir el filòsof català Josep Maria Esquirol. Té molts bons llibres i l'últim que ha fet, sobre l'educació, és senzillament lluminós. ■

pibGroup \ Confide
Iberia

**T' ACOMPANYEM
EN ELS TEUS RISCOS
PROFESSIONALS**

Per ser membre associat de l'ACES, accedeix a una auditoria dels teus riscos professionals sense cost.

Contacte

Silvia Morell

✉ smorell@confide.es

☎ 681 304 809